

**Mariola Antczak**

Katedra Informatologii i Bibliologii  
Uniwersytet Łódzki  
e-mail: marant@uni.lodz.pl

## **Współczesne trendy w edukacji przyszłych nauczycieli bibliotekarzy na przykładzie Katedry Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Łódzkiego**

DOI: <http://dx.doi.org/10.18778/0860-7435.22.23.06>

**Abstrakt:** Wskazano najważniejsze cele edukacji XXI wieku, które powinny przyświecać pracującym w zawodzie nauczycielom bibliotekarzom, w równym stopniu, co nauczycielom przedmiotowym odpowiedzialnym za kształcenie odpowiednich kompetencji młodego pokolenia Polaków. W tekście znajdziemy omówienia podstaw prawnych kształcenia nauczycieli bibliotekarzy oraz prezentację praktycznych rozwiązań stosowanych w Katedrze Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej (od lipca 2016 r. Katedrze Informatologii i Bibliologii) Uniwersytetu Łódzkiego. Skupiono się na omówieniu wybranych form pracy ze studentami oraz aktywnych metodach ich nauczania, które znajdują przełożenie na późniejszą aktywizację przez nich uczniów w szkołach.

**Słowa kluczowe:** edukacja, kompetencje, nauczyciele bibliotekarze, szkoła, aktywizujące metody nauczania

### **Najważniejszy cel edukacji XXI wieku**

Analizę współczesnych trendów w edukacji przyszłych nauczycieli bibliotekarzy należy rozpocząć od sformułowania jej priorytetowych celów. O tym, jak uczyć przyszłych nauczycieli decyduje to, czego chcemy, aby uczyli się uczniowie szkół w XXI wieku. Podejmując pracę w zawodzie, absolwenci studiów bibliotekoznawczych powinni być przygotowani do realizacji jasnego, jednoznacznego i uświadomionego celu. Właściwe jego rozumienie pomoże im w przyszłości sprawnie realizować szczegółowe zadania szkoły.

Zapewne każdy dydaktyk postrzeża proces kształcenia nieco inaczej. Formułując najważniejsze cele do realizacji w procesie edukacji wszyscy powinni być jednak jednomyślni. Autorzy najnowszych podstaw programowych zawęzili je do trzech priorytetowych zadań:

Celem kształcenia ogólnego [...] jest: 1) przyswojenie przez uczniów podstawowego zasobu wiadomości na temat faktów, zasad, teorii i praktyki, dotyczących przede wszystkim tematów i zjawisk bliskich doświadczeniom uczniów; 2) zdobycie przez uczniów umiejętności wykorzystywania posiadanych wiadomości podczas wykonywania zadań i rozwiązywania problemów; 3) kształtowanie u uczniów postaw warunkujących sprawne i odpowiedzialne funkcjonowanie we współczesnym świecie (*Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu* [dalej: MENiS]..., 2008).

Priorytetowym celem edukacji w XXI w. jest, jak wynika z powyższego zapisu, przygotowanie młodego pokolenia do czynnego uczestnictwa we współczesnym świecie, co przekłada się na przygotowanie go do sprawnego funkcjonowania w obecnym modelu społeczeństwa, nazywanym informacyjnym<sup>1</sup>. W cytowanym dokumencie legislacyjnym dodano:

Nauczyciele powinni stwarzać uczniom warunki do nabywania umiejętności wyszukiwania, porządkowania i wykorzystywania informacji z różnych źródeł, z zastosowaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych, na zajęciach z różnych przedmiotów. Realizację powyższych celów powinna wspomagać dobrze wyposażona biblioteka szkolna, dysponująca aktualnymi zbiorami, zarówno w postaci księgozbioru, jak i w postaci zasobów multimedialnych (Tamże).

Trudno nie zauważyć, że nauczyciele bibliotekarze, absolwenci studiów bibliologiczno-informatologicznych, są obecnie najbardziej kompetentnymi edukatorami w zakresie *information literacy* (kształcenia umiejętności informacyjnych)<sup>2</sup>. Posiadają odpowiednią wiedzę i umiejętności, aby móc w sposób profesjonalny kształcić sprawnie poruszających się w świecie informacji oby-

<sup>1</sup> W Rozporządzeniu zapisano, iż: „Ważnym zadaniem szkoły podstawowej jest przygotowanie uczniów do życia w społeczeństwie informacyjnym” (*Rozporządzenie MENiS*..., 2008).

<sup>2</sup> *Nauczyciele wszystkich przedmiotów powinni odwoływać się do zasobów biblioteki szkolnej i współpracować z nauczycielami bibliotekarzami w celu wszechstronnego przygotowania uczniów do samokształcenia i świadomego wyszukiwania, selekcjonowania i wykorzystywania informacji* (Tamże).

wateli. Ich postawy odzwierciedlają zasady głoszone przez Alvina Tofflera: sukces odniesie ten, kto będzie miał dostęp do informacji oraz umiejętność jej wyszukiwania, przetwarzania i stosowania, bowiem wiedza staje się najważniejszą wartością współczesnej cywilizacji (Toffler, 1991). Przygotowanie pedagogiczne, które zdobywają studenci, gwarantuje im, że nie tylko będą wiedzieli czego uczyć, ale również jak to robić (*Rozporządzenie MENiS...*, 2008).

### **Podstawy prawne kształcenia nauczycieli bibliotekarzy**

Specjalizacja *biblioteki szkolne i pedagogiczne* w Katedrze Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Łódzkiego została wprowadzona w roku akademickim 1985/86. Jak pisali odpowiedzialni za to przedsięwzięcie, Jadwiga Konieczna i Bogumił Karkowski, stało się tak na wyraźne życzenie studentów (2001). Nowe uwarunkowania prawne w postaci Karty Nauczyciela z 1982 r. (*Ustawa..., Karta Nauczyciela...*, 1982), według której przyznano bibliotekarzom szkolnym status pedagogów i 30-godzinny tydzień pracy oraz nowe normy zatrudnienia<sup>3</sup> zmotywowały studentów do zdobywania odpowiednich kwalifikacji. W bibliotece szkolnej mogły być zatrudniane tylko osoby posiadające przygotowanie pedagogiczne i bibliotekarskie (*Rozporządzenie Ministra Oświaty i Wychowania...* [dalej: MOiW], 1982).

O kształceniu bibliotekarzy na studiach podyplomowych w kontekście wymogów społeczeństwa informacyjnego w Katedrze Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Łódzkiego pisał pod koniec lat 90. Bogumił Karkowski (1999) oraz – po ponad dwudziestu latach od wprowadzenia specjalizacji dydaktycznej – autorka niniejszego artykułu (Antczak 2011).

W roku 2004 zaczęły obowiązywać nowe standardy kształcenia nauczycieli (*Rozporządzenie MENiS...*, 2004), niestety, już nieaktualne. Zapisy utraciły moc obowiązywania z dniem 1 października 2011 r. w związku z wejściem w życie *Ustawy z dnia 18 marca 2011 r. Prawo o szkolnictwie wyższym* (2011). Obecnie obowiązujące standardy zostały zatwierdzone w 2012 r. (*Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego* [dalej: MNiSW]..., 2012).

---

<sup>3</sup> Pełny etat w szkole liczącej przynajmniej 300 uczniów (*Zarządzenie Ministra Oświaty i Wychowania* [dalej: MOiW]..., 1982).

## **Godzinowy rozkład zajęć przygotowujących studenta do bycia nauczycielem bibliotekarzem**

Przygotowanie studentów do roli nauczyciela bibliotekarza uczelnie wyższe realizują zgodnie ze standardami kształcenia nauczycieli. Wielokrotnie ulegały one zmianom. W latach 90. ubiegłego wieku program specjalizacji obejmował 270 godzin zajęć dydaktycznych oraz 150 godzin praktyk (*Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej...*, 1991). W latach 2004–2011 kształciliśmy studentów w oparciu o nowe standardy (*Rozporządzenie MENiS... Załącznik*, 2004). Zgodnie z nimi na jednolitych studiach magisterskich w zakresie jednej (głównej) specjalności nauczycielskiej przedmioty kształcenia miały łączny wymiar co najmniej 330 godzin. Student uczestniczył ponadto w obowiązkowych pedagogicznych praktykach śródrocznych – w wymiarze 30 godzin oraz pedagogicznych praktykach ciągłych – co najmniej 150 godzin. Przygotowanie studenta do bycia nauczycielem w bibliotece szkolnej rozpoczęte w latach 2004–2011<sup>4</sup> obejmowało łącznie 510 godzin plus godziny na język obcy.

Od roku akademickiego 2012/13 pracujemy zgodnie z najnowszymi standardami kształcenia nauczycieli. Dnia 17 stycznia 2012 r. Minister Edukacji Narodowej, Krystyna Szumilas, podpisała nowy dokument legislacyjny (*Rozporządzenie MNiSW...*, 2012)<sup>5</sup>. Odstąpiono od kształcenia dwuspecjalnościowego. Przygotowanie zawodowe (nauczycielskie) powinno mieć obecnie charakter modułowy. W ramach trzech modułów edukacja przyszłego nauczyciela bibliotekarza obejmuje: przygotowanie w zakresie 1) merytorycznym do nauczania przedmiotu (prowadzenia zajęć), 2) psychologiczno-pedagogicznym oraz 3) dydaktycznym. Absolwent specjalizacji pedagogicznej w Katedrze Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej w trakcie studiów licencjackich powinien odbyć 390 godzin zajęć (w których zawarto 30 godzin praktyk śródrocznych) oraz dodatkowo 120 godzin praktyk pedagogicznych ciągłych na poziomie szkoły podstawowej. Do podanego wymiaru należy doliczyć również godziny na język obcy. Po ukończonych studiach I stopnia nauczyciel bibliotekarz będzie mógł podjąć pracę w bibliotece szkoły podstawowej, a nie jak dotychczas, również w gimnazjum. W zamieszczonej poniżej tabeli można szczegółowo prześledzić godzinowy wymiar przewidzianych do realizacji przedmiotów (por. też Zał.).

---

<sup>4</sup> Rocznik rozpoczynający edukację w 2011 r. obowiązują podstawy programowe z 2004 roku.

<sup>5</sup> Wydanie nowego rozporządzenia, w myśl upoważnienia zawartego w art. 9c *Ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym*, Dz. U. nr 164, poz. 1365, z późn. zm., było obowiązkiem ministra do spraw szkolnictwa wyższego.

**Tabela.** Wymiar godzinowy zajęć ze specjalizacji *dydaktyka w bibliotece szkolnej i pedagogicznej* na poziomie licencjatu w Katedrze Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Łódzkiego od roku akad. 2012/13

Rok	Semestr	Blok pedagogiczny	Wykłady	Konwersatoria	Ćwiczenia laboratoryjne	Razem
I	2	Psychologia wstęp	30			30
	2	Pedagogika wstęp	30			30
	2	Praktyka opiekuńczo-wychowawcza			30	30
	2	Podstawy dydaktyki			15	15
	2	Podstawy dydaktyki z elementami prawa			15	15
II	3	Pedagogika	30			30
	3	Dydaktyka w bibliotece szkolnej i pedagogicznej			30	30
	3	Organizacja bibliotek szkolnych i pedagogicznych	30			30
	4	Pedagogika	30			30
	4	Dydaktyka w bibliotece szkolnej i pedagogicznej			30	30
	4	Dydaktyka w bibliotece szkolnej i pedagogicznej – praktyki śródroczne			30	30
	po 4	Dydaktyka w bibliotece szkolnej i pedagogicznej – praktyki pedagogiczne ciągłe na poziomie szkoły podstawowej				<b>120</b>
III	5	Emisja głosu		30		30
	5	Dydaktyka w bibliotece szkolnej i pedagogicznej			30	30
	6	Edukacja filmowa i medialna	30			30
<b>Razem</b>			180	30	180	<b>390+120</b>

Źródło: z dokumentacji Katedry BiIN UŁ, 06.04.2013 r.

### **Przekazywanie wiedzy, kształcenie umiejętności i praca nad właściwą postawą studenta w ramach dydaktyki przedmiotowej**

Edukacja studentów odbywa się w trzech obszarach: postawa, wiedza oraz umiejętności (zob. też Palka, 2004, s. 32). W zakresie dydaktyki przedmiotowej na Uniwersytecie Łódzkim wyposażamy przyszłego nauczyciela bibliotekarza w wiedzę na temat historii pedagogiki bibliotecznej w Polsce i na świecie, w tym obowiązujących aktów prawnych, zadań i podstawowych procesów w bibliotece szkolnej, planowania pracy, modeli, strategii, metod

i technik nauczania w tym aktywizujących metod nauczania (m. in. rozmaitych form dyskusji, metod pedagogiki zabawy, metody projektów, metody dramy, metod pracy we współpracy, metod twórczego rozwiązywania problemów, metod definiowania pojęć, metod hierarchizacji itp.). Omawiamy ze studentami sytuacje wychowawcze, których mogą doświadczać, lub już doświadczają podczas trwania praktyk, w toku nauczania.

Duży nacisk kładziemy na umiejętność tworzenia prawidłowych scenariuszy zajęć jako punktów wyjściowych do dobrze przygotowanych lekcji. Podczas ich konstruowania, uczymy studentów właściwego doboru zakresu przekazywanych treści do poziomu nauczania oraz formułowania celów lekcji, a co za tym idzie, doboru form, metod i środków kształcenia. Uczymy ich również wykonywania estetycznych i funkcjonalnych pomocy dydaktycznych oraz właściwej aranżacji wnętrza, w których mają zamiar przeprowadzać lekcje.

Podczas zajęć praktycznych w szkołach bardzo trudnym elementem jest ocenianie dokonywane przez przyszłych nauczycieli, nie tylko uczniów, ale również siebie nawzajem. Biorą w tym udział emocje, a na wypowiedzi studentów mają wpływ ich wzajemne relacje. Trudno jest przed nauczycielem akademickim oceniać przyjaciółkę czy kolegę i mówić o popełnionych przez nich błędach. Jeszcze trudniej jest prawdopodobnie dokonywać samooceny i podkreślać swoje niedociągnięcia lub chwalić się sukcesami. Można zaobserwować, że problem ten zmniejsza się w trakcie praktyk i pod koniec ich trwania studenci znacznie łatwiej i coraz bardziej profesjonalnie oceniają lekcje swoje oraz koleżanek i kolegów. Nauczyciel z ramienia Uniwersytetu pełni tu bardzo istotną funkcję. Jego zadaniem jest wytworzenie sprzyjającej atmosfery i uświadomienie studentom znaczenia konstruktywnej krytyki dla samodoskonalenia, a także wsparcie. Pomoc dla studentów stanowią odpowiednio opracowane formularze, które są zobowiązani wypełniać po każdej hospitowanej lekcji, co stanowi z kolei punkt wyjścia do dyskusji, odbywającej się zawsze po zajęciach z uczniami.

Aby przyszli nauczyciele potrafili się podczas trwania studiów i w przyszłości samodoskonalić i łatwiej analizować ewentualne błędy popełniane przez siebie, uczymy ich dokonywania ewaluacji w oparciu o informacje zwrotne od uczniów. Do uzyskiwania tychże wykorzystujemy metody aktywizujące. Współczesna teoria dydaktyki daje pod tym względem bardzo dużo możliwości. W literaturze nie znajdziemy wielu prac na temat ewaluacji studentów. Jedną z osób, które pisują o jej roli w dydaktyce akademickiej jest Kazimiera Paclawska (por. 2004, s. 121–134). Z kolei o tym, jak ważna jest aktywizacja studentów podczas zajęć i o współczesnych poczynaniach w tym kierunku na uczelniach wyższych wspominał m. in. Andrzej Chwalba (2004, s. 15–17).

Studentów zapoznajemy z bogactwem metod integracyjnych po to, aby tym samym zwrócić szczególną uwagę na rolę integracji w procesie nauczania. Podstawą bowiem otwarcia się ucznia na przekazywane treści są jego komfort psychiczny i dobre samopoczucie, co oczywiście dotyczy również i nauczyciela. Umiejętność współpracy z innymi ludźmi, najprawdopodobniej zostanie później wykorzystana w życiu, co ma niebagatelne znaczenie w kontekście społeczeństwa dążącego do ograniczania swoich kontaktów rzeczywistych na rzecz wirtualnych. Staramy się zintegrować również samych studentów, aby poprzez przykład pomóc im doświadczyć znaczenia dobrze współpracującego zespołu dla zdobywania wiedzy i umiejętności.

### **Umiejętności absolwenta – kandydata na nauczyciela bibliotekarza**

W myśl najnowszych standardów absolwent studiów bibliotekoznawczych, który odbył specjalizację *dydaktyka w bibliotece szkolnej*, powinien być zdolny do kompleksowej realizacji dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych zadań szkoły. W związku z tym – posiadać przygotowanie w zakresie: wybranych specjalności nauczycielskich, aby w sposób kompetentny przekazywać nabytą wiedzę oraz samodzielnie ją pogłębiać<sup>6</sup>, aktualizować, a także integrować z innymi dziedzinami wiedzy (np. psychologii i pedagogiki) tak, aby pełnić funkcje wychowawcze i opiekuńcze, wspierać wszechstronny rozwój uczniów, zaspokajać ich szczególne potrzeby edukacyjne, indywidualizować proces nauczania, współpracować z innymi nauczycielami, rodzicami i społecznością lokalną, skutecznie prowadzić zajęcia edukacyjne, rozbudzać zainteresowania poznawcze oraz wspierać rozwój intelektualny uczniów przez umiejętny dobór metod aktywizujących, technik nauczania i środków dydaktycznych.

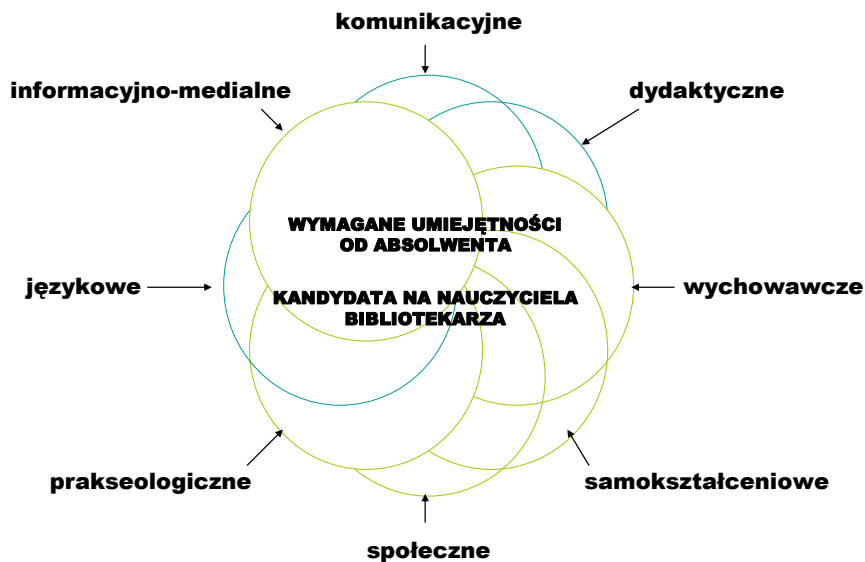
Ponadto absolwent powinien umieć badać i oceniać osiągnięcia uczniów oraz własną praktykę, posługiwać się technologią informacyjną i wykorzystywać ją w prowadzeniu zajęć. Istotne jest również, by przyszły nauczyciel umiał posługiwać się przepisami prawa dotyczącego systemu oświaty, statusu zawodowego oraz – na koniec – znał język obcy w stopniu zaawansowanym, o czym mowa była wcześniej.

Nasz sukces zależy również od wkładu pracy i predyspozycji samego kandydata na nauczyciela. Wymagane od niego umiejętności, będące wypadkową tychże oraz działań uczelni, zaprezentowano na poniższym schemacie:

---

<sup>6</sup> Zgodnie m. in. z hasłami Christophera Day'a poruszonymi w: (Day, 2004).

Schemat. Umiejętności nauczyciela bibliotekarza



Źródło: opracowanie własne

Na początku naszego stulecia prekursorzy specjalizacji *dydaktyka w bibliotece szkolnej i pedagogicznej*, Jadwiga Konieczna i Bogumił Karkowski, pisali:

Bibliotekarz szkolny to nie tylko pracownik posiadający podwójny status zawodowy – pedagoga i bibliotekarza. Powinna to być także osoba o szerokich horyzontach umysłowych, otwarta na kompleksowość wiedzy, a jednocześnie znająca i doceniająca znajomość literatury pięknej. Nieobca powinna jej być znajomość zasad prakseologii, a także umiejętność pracy z nowymi technologiami. Podobnie, jak każdy bibliotekarz, także i pracownik biblioteki szkolnej powinien odznaczać się systematycznością i dokładnością przy jednoczesnej umiejętności syntetycznego myślenia (Konieczna & Karkowski, dz. cyt., s. 172).

Postępujemy również zgodnie z wytycznymi Bogusławy Matwijów zawartymi w artykule *Kształcenie akademickie w perspektywie uczenia się przez całe życie*, dotyczącymi tego, o co powinien zadbać profesjonalny nauczyciel. Wśród wymienionych obszarów znalazły się:

- rozwój kompetencji interpersonalnych (tzn. nabywanie umiejętności budowania harmonijnych relacji z otoczeniem, nabywanie świadomości własnych emocji oraz praca nad postawą asertywną),
- rozwój kreatywności,



- rozwój umiejętności organizacji i zarządzania pracą w zespole,
- rozwój kompetencji interpersonalnych (2004, s. 88).

Wszystkie wymienione punkty dotyczą również sylwetki nauczyciela bibliotekarza.

W Katedrze Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Łódzkiego od lat stawiano na praktykę. Oprócz praktyk śródrocznych, część zajęć na drugim roku studiów licencjackich, zwanych ćwiczeniami metodycznymi, była prowadzona w szkołach. Studenci uczyli się nie tylko prowadzić lekcje, ale również organizować konkursy dla jej uczniów, różnego rodzaju imprezy o charakterze czytelniczym, wycieczki. Nowe zapisy nie są więc dla uczelni niczym nowym.

### **Edukacja studentów metodami aktywnymi**

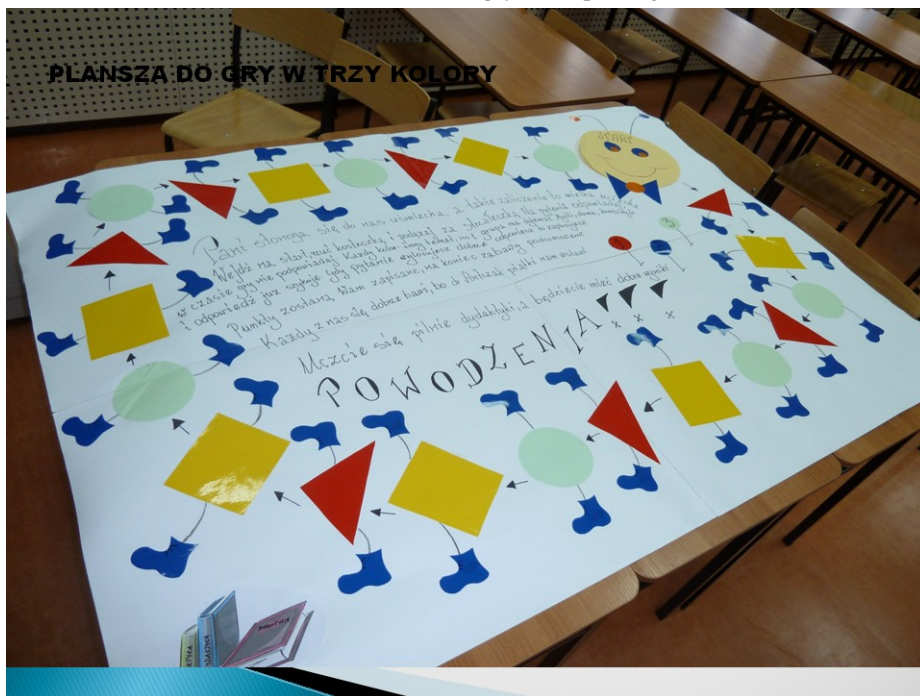
Wychodzimy z założenia, że największe efekty przynosi kształcenie studentów poprzez praktykę, dlatego większość zajęć na uczelni w ramach specjalizacji *dydaktyka w bibliotece szkolnej i pedagogicznej* jest prowadzona metodami aktywnymi. Studenci z autopsji poznają ich wady i zalety.

Jednym z przykładów wykorzystania takich metod jest kolokwium podsumowujące zajęcia, odbywające się z wykorzystaniem gry *Trzy kolory* (której pomysłodawczynią jest autorka artykułu). Pierwszym etapem jest podział studentów na cztery zespoły, w których opracowują pytania do kolokwium w trzech kategoriach:

- 1) czerwona – pytania otwarte, wymagające od studenta sformułowania całej odpowiedzi, za 3 pkt;
- 2) żółta – pytania zamknięte, w których podano kilka wariantów odpowiedzi, a zadaniem studenta jest wybór właściwej (lub właściwych), za 2 pkt;
- 3) zielona – pytania i zadania dowolne, mające charakter relaksujący, tu liczy się kreatywność studentów i ich poczucie humoru, za 1 pkt.

Studenci przygotowują pytania na kartkach (w trzech kolorach: czerwonym, żółtym i zielonym), podając na nich jednocześnie prawidłowe rozwiązania. W dniu kolokwium kartki z pytaniami zbierane są do jednej puli. Każda z czterech grup studentów ma swoją maskotkę (pionek do gry); uczestnicy odpowiadając na pytania, mogą w ramach zespołu konsultować się, ale nie mogą już korzystać z notatek ani innych materiałów pomocniczych. Plansza do gry w *Trzy kolory* widoczna jest na zdjęciu (fot. 1):

Fot. 1. Plansza do gry w *Trzy kolory*



Źródło: fotografia ze zbiorów autorki, projekt i wykonanie planszy: studenci Katedry BiIN UŁ

Gra nie ma zaznaczonej mety, a jedynie pozycję startową. O zakończeniu decydują uczestnicy lub prowadzący zajęcia. Poszczególne zespoły, na podstawie liczby oczek rzuconej kostki, przemieszczają się na kolejne pola. Ich kolor decyduje o wyborze kategorii pytania. Odczytuje je prowadzący (pamiętając, że na nich są umieszczone odpowiedzi). Po przejściu pola startowego przydzielana jest tzw. premia, czyli pytanie od prowadzącego zajęcia. Po podliczeniu wyników, zwycięska grupa otrzymuje oceny bardzo dobre, druga w kolejności – oceny dobre+ itd. Studenci bardzo lubią tę formę sprawdzania i utrwalania wiedzy, mają okazję do integracji, współpracy, odpowiedzialności zespołowej, a przy okazji – dobrze się bawią (fot. 2). Przy okazji nauczyciel prowadzący może skorygować nieprawidłowo zrozumiane lub błędnie zapamiętane przez studentów informacje.

Fot. 2. Studenci podczas kolokwium metodą *Trzy kolory*

### Gra w trzy kolory – kolokwium



Źródło: fotografia ze zbiorów autorki, 14.03 2013 r.

Tę samą metodę studenci mogą wykorzystywać do zajęć bibliotecznych w szkołach. Za jej pomocą realizowaliśmy np. podsumowanie zajęć dotyczących dokumentowania informacji. Uczniom podobała się forma sprawdzania ich wiedzy i umiejętności w formie gry (gdy musieli chociażby samodzielnie sporządzić opis danego źródła informacji lub uporządkować opisy w ramach bibliografii).

*Trzy kolory* nie jest jedyną metodą aktywizującą w edukacji studentów. Do zajęć o zasadach nauczania i wychowywania wykorzystujemy np. *diamentowe uszeregowanie* i *piramidę priorytetów*, do definiowania pojęć związanych z dydaktyką – metodę *kuli śnieżowej*, do poznania form pracy z czytelnikiem – *jigsaw*, do ewaluacji – *rybi szkielet* czy *graffiti*<sup>7</sup>, a dyskusję nad problemem pozyskiwania pozaszkolnych funduszy na zakup nowości do biblioteki przeprowadzamy metodą *6 myślących kapeluszy* Edwarda de Bono (2008). To zaledwie kilka wybranych przykładów. Na zakończenie pracy daną metodą omawiamy wrażenia, podkreślamy plusy i minusy realizacji zajęć z jej wykorzystaniem oraz wskazujemy treści z zakresu *edukacji czytelniczej, medialnej i informacyjnej*, które można byłoby za jej pomocą wprowadzić. Studenci, do-

<sup>7</sup> Opis wymienionych metod, por. (Krzyżewska, 1998).

świadczając pozytywnych emocji podczas pracy metodami aktywnymi, mają w przyszłości wykorzystywać je na własnych zajęciach, wiedzieć, jak stosować je w praktyce i umieć ocenić efekty aktywizacji.

Przygotowując program dla przyszłych nauczycieli bibliotekarzy w ramach dydaktyki przedmiotowej wychodzimy z założenia, że przekazywanie treści związanych z nauczaniem przedmiotem nie może ograniczać się do sposobów tradycyjnych. Zgodnie z myślą, według której nauczyciel uczy jak go uczono, a nie czego go uczono, staramy się własnym przykładem i postawą pokazać studentowi, że aktywizacja jest możliwa również na ich poziomie nauczania. Po takich zajęciach mamy pewność, że przyszli nauczyciele prawidłowo zgłębili materiał, a ponadto, że doświadczyli zalet i wad poznawanej metody dydaktycznej.

### **Formy pracy ze studentami**

Zajęcia dydaktyczne to nie jedyne formy pracy ze studentami. W ramach przygotowania ich do wykonywania zawodu proponujemy także wycieczki do instytucji, z którymi mogą później współpracować, spotkania z ciekawymi ludźmi, aby poznawali „od podszewki”, jak je organizować, ale również poszerzali swoją wiedzę, czy uczyli się publicznego zadawania pytań. Mamy nadzieję, że to pomoże im w przyszłości planować podobne imprezy dla czytelników. Zachęcamy ich ponadto do współorganizacji lub też współudziału we wszelkiego typu imprezach szkolnych, których celem jest popularyzacja książek i czytelnictwa (np. w ramach akcji „Cała polska czyta dzieciom”, „Festiwalu Bibliotek” itp.). Na zaproszenie nauczycieli studenci biorą udział w pracach kół zainteresowań: bibliotecznych czy teatralnych. Przyglądają się pracy pedagogów i samych uczniów.

Aby wypracować w nich aktywną postawę wobec zdobywania aktualnej wiedzy, proponujemy im udział w konferencjach dla bibliotekarzy szkolnych. Krótkie relacje z wybranych imprez, przedstawiono poniżej.

#### **a) Wycieczki do instytucji, z którymi nauczyciele bibliotekarze mogą współpracować**

Jak wspomniano, dla przyszłych nauczycieli bibliotekarzy organizujemy różnego rodzaju wycieczki. Jedną z ważniejszych jest wizyta w Muzeum Książki Dziecięcej, znajdującym się w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej im. Marszałka Piłsudskiego w Łodzi. Najważniejszym celem wycieczki jest nie tylko zapoznanie studentów z atrakcyjnymi zbiorami Działu Zbiorów Specjalnych, ale przede wszystkim pokazanie im miejsca, do którego w przyszłości będą mogli zabrać swoich podopiecznych w ramach pracy dydaktycznej

## Współczesne trendy w edukacji...

w szkole. Muzeum organizuje lekcje biblioteczne dla uczniów szkół Łodzi i okolic. Dzieci bardzo lubią to miejsce. Mogą tam zobaczyć największą i najmniejszą książeczkę, starodruki, pierwsze książki dla dzieci, książki piszczałki, takie, które „mówią”, książki do spania i do kąpieli, takie, z których można ułożyć zamek i które można powąchać. Biblioteka zgromadziła tak różnorodne zbiory, że trudno, oglądając je, nudzić się (fot. 3).

**Fot. 3.** Studenci na wycieczce w Muzeum Książki Dziecięcej



Źródło: fotografie ze zbiorów autorki, 23.03 2012 r.

### b) Spotkania z ciekawymi ludźmi

Kolejną formą pracy, mającą na celu wszechstronne przygotowanie przyszłych nauczycieli bibliotekarzy do działalności dydaktycznej, jest propozycja uczestnictwa w spotkaniach z ciekawymi ludźmi. Najczęściej wybieramy imprezy proponowane przez biblioteki Łodzi. Poniżej zamieszczono zdjęcie ze spotkania organizowanego przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną im. Marszałka Józefa Piłsudskiego (fot. 4). Zapraszając na takie spotkania, mamy tym samym nadzieję, że w przyszłości nasi absolwenci zaproponują uczniom podobne formy poznawania świata i ludzi.

**Fot. 4.** Studenci podczas spotkania z prof. Jerzym Bralczykiem i Michałem Ogórkim

Spotkanie z prof. Jerzym Bralczykiem i Michałem Ogórkim, czyli Jurek Ogórek, kiełbasa i sznurek



Źródło: fotografia ze zbiorów autorki, 18.12.2012 r.

**c) Uczestnictwo w imprezach propagujących książki i czytelnictwo**

Gdy nadarzy się odpowiednia okazja, zachęcamy studentów do brania udziału w różnego typu akcjach, których celem jest popularyzacja czytelnictwa i książek. Poniżej na fotografiach (fot. 5) znajdują się studentki w akcji „Cała szkoła czyta dzieciom”, w ramach której w jednej ze szkół podstawowych w Łodzi, bibliotekarz zorganizował głośne czytanie dzieciom podczas przerw i lekcji w szkole. Czytali nauczyciele, rodzice i zaproszeni goście. Jednymi z nich były właśnie nasze studentki.

**Fot. 5.** Studenci w akcji „Cała szkoła czyta dzieciom”



Źródło: fotografie ze zbiorów autorki, 29.01.2013 r.

### d) Obserwacja nauczycieli podczas pracy z kołami zainteresowań: teatralnym i/lub bibliotecznym

Nasi studenci bywają na spotkaniach kół teatralnych oraz na przedstawieniach, będących owocami pracy uczniów. Teatr szkolny to bardzo dobra i owocna metoda dydaktyczna. Efekty jej wykorzystania są zazwyczaj nie od razu widoczne. Studenci „podpatrują” nauczycieli podczas spotkań z dziećmi, czasami próbują własnych sił jako nadzorujący przygotowania. Poniżej zdjęcie ze spektaklu *Korczak – człowiek, który odkrył w dziecku człowieka* (fot. 6). To przedstawienie piękne, wzruszające, profesjonalne. Współgrała w nim muzyka, oprawa plastyczna, a młodzi aktorzy zostali dobrze przygotowani.

**Fot. 6.** Studenci obserwują przedstawienie teatralne uczniów ze szkoły podstawowej *Korczak – człowiek, który odkrył w dziecku człowieka*



Źródło: fotografie ze zbiorów autorki, 05.12.2012 r.

### e) Samokształcenie poprzez uczestnictwo w konferencjach

Częstą formą pracy ze studentami jest zapraszanie ich do uczestnictwa w różnego rodzaju konferencjach, mających najczęściej na celu podnoszenie kwalifikacji nauczycieli, zaznajamianie ich z nowoczesnymi technologiami lub problemami dotyczącymi bibliotek szkolnych; uczestniczyli m. in. w konferencji „E-booki na horyzoncie” zorganizowanej przez Pedagogiczną Bibliotekę Wojewódzką im. prof. T. Kotarbińskiego w Łodzi, która odbyła się 14 listopada 2012 roku. Referenci podnosili na niej m. in. problematykę gromadzenia księgozbiorów w bibliotekach szkolnych w kontekście nowych wyzwań, jakie stworzyła nowoczesna forma czytania książek w postaci elektronicznej (fot. 7).

Fot. 7. Studenci na konferencji „E-booki na horyzoncie”



Źródło: fotografie ze zbiorów autorki, 14.11.2012 r.

*Cyfrowa szkoła – czyli jaka?* pytali podczas kolejnego spotkania konferencyjnego jego prelegenci, wśród których znalazł się m. in. Janusz Wierzbicki. Konferencję otworzył jego wykład, który dotyczył tego, jak budować Cyfrową Szkołę we własnej placówce, czym się kierować, wybierając sprzęt (tablice multimedialne, projektory lub laptopy), oprogramowanie (edukacyjne i wspomagające pracę placówki) lub usługi (np. rozwiązania działające w chmurze). Druga część spotkania poświęcona była przygotowaniu artykułu lub komunikatu przez nauczyciela na potrzeby Internetu lub czasopisma. Prelegenci zapoznali słuchaczy z zasadami tworzenia ciekawego, treściwego, przykuwającego uwagę internauty tekstu. Podczas konferencji specjaliści doradzali nauczycielom, jak przygotować reportaż, wywiad, jakie są zasady operowania obrazem. Impreza miała miejsce 5 grudnia 2012 r., została zorganizowana przez magazyn „EduFakty – Uczę Nowocześnie” oraz Sekcję Bibliotek Szkolnych i Pedagogicznych wraz z serwisem Elektroniczna Biblioteka Pedagogiczna SBP. Współorganizatorami byli Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Łodzi oraz Wojewódzki Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Łodzi. Wystąpienia były bardzo ciekawe, inspirujące, prowadzone profesjonalnie. Prelegenci wciągali uczestników w dyskusję, demonstrowali omawiane teoretycznie przykłady wykorzystania najnowszych osiągnięć technologii w edukacji. Nasi absolwenci, przyszli nauczyciele bibliotekarze, z pewnością będą pracowali z dziećmi i młodzieżą właśnie na takim sprzęcie.

Konferencje, na które zapraszamy studentów, mają zachęcić ich w przyszłości do uczestnictwa w podobnych wydarzeniach, pokazać rolę edukacji permanentnej i samokształcenia, przybliżyć aktualne problemy, z którymi borykają się biblioteki i bibliotekarze szkolni.



### f) Praktyki w bibliotekach szkolnych

W związku z koniecznością integracji zdobywanych umiejętności z procesem kształcenia, praktyki zawodowe będą się odbywać w przeważającej części równoległe z realizacją zajęć w uczelni. W trakcie praktyk studentowi (słuchaczowi) będzie się zapewniać różnorodne formy aktywności: wizyty w szkołach i placówkach, obserwowanie zajęć, asystowanie nauczycielowi prowadzącemu zajęcia, samodzielne prowadzenie zajęć, planowanie i omawianie zajęć prowadzonych przez siebie i innych (nauczycieli, studentów, słuchaczy) (*Rozporządzenie MENiS...*, 2012).

Przygotowanie do zawodu nauczyciela bibliotekarza zaczyna się na naszych studiach od drugiego semestru pierwszego roku studiów licencjackich (od roku akad. 2012/13). Wtedy student podejmuje decyzję, czy chce dodatkowo otrzymać uprawnienia do pracy w bibliotece szkolnej. Specjalizacja taka nie jest obowiązkowa, a zatem nie każdy absolwent bibliotekoznawstwa ma prawo pracować jako nauczyciel bibliotekarz. Decyzja jest jednoznaczna z rozpoczęciem zajęć z psychologii, pedagogiki, podstaw dydaktyki i podstaw dydaktyki z elementami prawa (por. Tabela).

Lekcje w ramach śródrocznych praktyk pedagogicznych rozpoczynają się na II roku w semestrze letnim. Prowadzone są według scenariuszy zajęć, nad którymi studenci pracowali w semestrze zimowym. Tu warto dodać, że tematy, które realizują nasi studenci w szkołach, również nie są przypadkowe. Kładziemy nacisk na zajęcia z bibliografii załącznikowej, powołań i przypisów, jako że dostrzegamy ich potrzebę i wagę. Są one zresztą wyraźnie oczekiwane zarówno przez nauczycieli szkół, z którymi współpracujemy, jak i ich uczniów. Studenci przygotowują również zajęcia dotyczące technologii pracy umysłowej, w tym: organizacji nauki, funkcjonowania mózgu, czynników sprzyjających uczeniu się i mnemotechnik. Dużym zainteresowaniem cieszą się tematy takie jak: ekslibrisy, katalogi, biblioteki i książki w Internecie, poszukiwanie informacji na interesujące tematy, prawa autorskie.

Staramy się, aby nasi studenci, podczas obserwacji lekcji, byli wśród uczniów, a nie z boku, aby mieli okazję obserwować dzieci podczas pracy. W związku z powyższym podchodzą do pracujących zespołów uczniowskich, rozmawiają z nimi podczas i po lekcjach, przyglądają się ich pracy, analizują dobór metod dydaktycznych do poziomu wiekowego, oceniają trudność doboru zadań do poziomu klasy, badają ich wzajemne interakcje podczas pracy w grupach (fot. 8 i 9).

Fot. 8. Studenci podczas lekcji na praktykach śródrocznych



Źródło: fotografia ze zbiorów autorki, 23.05. 2012 r.

Fot. 9. Studenci podczas lekcji na praktykach śródrocznych



Źródło: fotografia ze zbiorów autorki, 23.05. 2012 r.

### Imprezy organizowane lub współorganizowane przez studentów w ramach praktyk

Studenci w ramach praktyk nie tylko prowadzą lekcje biblioteczne czy poznają specyfikę pracy biblioteki szkolnej. Zachęcamy ich do organizacji (lub współorganizacji) różnego rodzaju imprez, mających na celu popularyzowanie czytelnictwa, kształtowanie pozytywnego wizerunku bibliotek i bibliotekarzy w społeczeństwie, promocję interesujących książek. Jedną z takich inicjatyw był szkolny konkurs „Wspomnienia z lektur”, który studenci pomagali zorganizować i przeprowadzić. Dzięki nim m. in. sprawnie skontrolowano wyniki testów konkursowych. Poniżej zamieszczono fotografie z tego wydarzenia (fot. 10 i 11).

**Fot. 10.** Studenci z uczestnikami konkursu „Wspomnienia z lektur” dla klas III–VI



Konkurs współorganizowany przez studentów w ramach praktyk

Źródło: fotografia ze zbiorów autorki, 19.04.2011 r.  
Pierwsza z lewej: dr hab. prof. UŁ Mariola Antczak

Fot. 11. Sprawdzanie wyników testów w ramach konkursu „Wspomnienia z lektur”



Źródło: fotografia ze zbiorów autorki, 19.04.2011 r.

Aby upowszechnić zwyczaj obchodów świąt związanych z bibliotekami, czytelnictwem i książkami, w kwietniu studenci organizują w ramach praktyk Światowy Dzień Książki i Praw Autorskich, który przypada 23 kwietnia. Ponieważ w dniu tym zwyczajem jest wręczanie oprócz upominków książkowych, czerwonych róż, studenci dużo wcześniej wykonują je z bibuły. Tajemnicę ich robienia poznają na zajęciach uniwersyteckich. Bibliotekarz z umiejętnościami manualnymi, kreatywny i ze zdolnościami plastycznymi, to bardzo cenny pracownik. Nie raz będą przed nim stały zadania udekorowania biblioteki, opracowania plakatów i innych materiałów informacyjnych, wykonania ozdób świątecznych, itp. Staramy się wyposażyć ich również i w te umiejętności. Podziwiać efekty ich pracy można na poniżej zamieszczonych zdjęciach (fot. 12 i 13).

**Fot. 12.** Studenci przygotowujący się do realizacji projektu „Międzynarodowy Dzień Książki i Praw Autorskich”



Źródło: fotografia ze zbiorów autorki, 23.04. 2012 r.

**Fot. 13.** Studenci realizujący projekt „Międzynarodowy Dzień Książki i Praw Autorskich”



Źródło: fotografia ze zbiorów autorki, 23.04. 2012 r.

## Podsumowanie

Kształcenie nauczycieli ma przede wszystkim polegać na nabywaniu praktycznych umiejętności potrzebnych do wykonywania zawodu nauczyciela. Wiedza teoretyczna ma wspierać zdobywanie tych umiejętności i dawać naukową syntezę zdobytych doświadczeń (*Rozporządzenie MNiSW... Uzasadnienie ...*, 2012).

Uczelnia, odpowiadając na obecne tendencje oświatowe, kształci takich nauczycieli bibliotekarzy, którzy mogliby pomóc młodym ludziom stać się czynnymi obywatelami społeczeństwa informacyjnego. Staramy się, aby sami uczestniczyli w procesie budowania fundamentów efektywnego uczenia się przez całe życie oraz aby potrafili tego uczyć swoich podopiecznych (*lifelong learning*) (por. OECD, 1996; UNESCO, 2001; UNESCO & OECD, 2001). Główne kierunki działań to:

- zaznajamianie studentów z metodami aktywizującymi poprzez praktykę;
- zapewnianie studentom jak najczęstszego kontaktu z uczniami, poprzez zorganizowanie na II roku dodatkowych 30 godzin zajęć w semestrze letnim w szkołach, nie licząc praktyk śródrocznych (30 h) i ciągłych (120 h);
- przygotowanie studentów do ciągłego samodoskonalenia podczas pracy zawodowej, aby swoim przykładem właściwie motywowali podopiecznych do edukacji permanentnej. W tym celu zachęcamy ich do czytania na bieżąco prasy fachowej, zapraszamy ich na konferencje organizowane dla nauczycieli;
- integracja przyszłych nauczycieli bibliotekarzy ze sobą oraz ze środowiskiem nauczycielskim;
- stosowanie form pracy grupowej, poprzez zlecenie studentom zadań do wykonania grupowo oraz zapoznanie z metodami pracy we współpracy;
- wypracowanie u studentów właściwej motywacji do bycia nauczycielem bibliotekarzem;
- stosowanie różnorodnych form pracy ze studentami:
  - wycieczki do instytucji, z którymi nauczyciele bibliotekarze mogą współpracować,
  - spotkania z ciekawymi ludźmi,
  - uczestnictwo i pomoc w organizacji imprez mających na celu promocję książek i czytelnictwa,
  - stwarzanie możliwości obserwacji nauczycieli podczas pracy z kołami zainteresowań: teatralnym i/lub bibliotecznym,

- praktyki w bibliotekach szkolnych; w trakcie praktyk śródrocznych i ciągłych studentowi zapewnia się: obserwowanie lekcji prowadzonych przez nauczycieli danej szkoły, asystowanie nauczycielowi prowadzącemu lekcję, samodzielne prowadzenie lekcji, planowanie i omawianie zajęć prowadzonych przez siebie i innych (nauczycieli, studentów), możliwość organizacji wycieczek, konkursów i innych form aktywności dla uczniów szkoły,
- uczestnictwo w aktualnych wydarzeniach społecznych związanych z bibliotekami szkolnymi, na przykład w forach dyskusyjnych, w akcjach typu: „Książkobranie”, „Stop likwidacji”, pomoc bibliotece z Gorzkowic po pożarze, itp.

Kładąc nacisk nie tylko na treści nauczania, ale również na umiejętności i właściwe postawy, wymagając tego samego od siebie, dążymy do tego, aby nasi studenci najpierw sami stali się uczestnikami społeczeństwa informacyjnego, a następnie wykorzystując swoje predyspozycje, wiedzę, postawę i doświadczenie mogli przygotowywać do tej trudnej roli swoich małych i dużych, potencjalnych i rzeczywistych, czytelników.

Uwaga od autorki z dn. 08.09.2016 r.:

Na kierunku *Informacja w środowisku cyfrowym* powołanym w roku akad. 2014/15 specjalizacja pedagogiczna jest dodatkową i odpłatną, wybieraną przez studentów jako fakultatywna. Od roku akad. 2017/18 na kierunek *Informacja naukowa i bibliotekoznawstwo* Katedra nie będzie prowadzić rekrutacji.

### Bibliografia

- Antczak, Mariola. (2011). Wyzwania oświatowe początku XXI wieku a edukacja nauczycieli bibliotekarzy w Katedrze Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Łódzkiego w latach 2004–2009. W: E. Andrysiak (red.), *Ludzie i książki: Studia i szkice bibliologiczno-bibliograficzne* (s. 433–446). Łódź: Wydaw. Ibidem.
- Chwalba, Andrzej. (2004). Współczesne problemy dydaktyki akademickiej. W: D. Skulicz (red.), *W poszukiwaniu modelu dydaktyki akademickiej* (s. 15–17). Kraków, Wydaw. Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- Day, Christopher. (2004). *Rozwój zawodowy nauczyciela. Uczenie się przez całe życie*. Gdańsk: Gdańskie Wydaw. Psychologiczne.
- De Bono, Edward. (2008). *Sześć kapeluszy myślowych*. Gliwice: Helion.
- Karkowski, Bogumil. (1999). Kształcenie podyplomowe bibliotekarzy a potrzeby społeczeństwa informacyjnego. *Acta Universitatis Lodzianensis. Folia Librorum*, 9, 25–29.
- Konieczna, Jadwiga & Karkowski, Bogumil. (2001). Książka, czytelnik i biblioteka szkolna w kręgu zainteresowań studentów bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Łódzkiego. *Acta Universitatis Lodzianensis. Folia Librorum*, 10, 169–181.
- Krzyżewska, Jadwiga. (1998). *Aktywizujące metody i techniki w edukacji wczesnoszkolnej*. Cz. 1. Suwałki: AU OMEGA.

- Matwijów, Bogusława. (2004). Kształcenie akademickie w perspektywie uczenia się przez całe życie (lifelong learning). W: D. Skulicz (red.), *W poszukiwaniu modelu dydaktyki akademickiej*, (s. 87-90). Kraków, Wydaw. Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- OECD. (1996). *Lifelong Learning for All*. Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development.
- Paclawska, Kazimiera. (2004). Ewaluacja w dydaktyce akademickiej. W: D. Skulicz (red.) *W poszukiwaniu modelu dydaktyki akademickiej*, (s. 121–134). Kraków, Wydaw. Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- Palka, Stanisław. (2004). Aktualne tendencje w dydaktyce akademickiej W: D. Skulicz (red.), *W poszukiwaniu modelu dydaktyki akademickiej*, (s. 31–36). Kraków, Wydaw. Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- UNESCO. (2001). *Education for All. The year 2000 Assessment*. Pobrany 20 października 2016, z: <http://unesdoc.unesco.org/images/0012/001200/120058e.pdf>
- UNESCO & OECD. (2001). *Teachers for Tomorrow's Schools. Analysis of the World Education Indicators. 2001 Edition*. Paris: OECD Publishing, UNESCO Publishing.
- Toffler, Alvin. (1991). *Powershift*. New York: Bantam Books.

### Akty legislacyjne (w porządku chronologicznym)

- Ustawa z dnia 26.01.1982 r., Karta Nauczyciela* (1982), Dz. U. 1983 nr 5.
- Zarządzenie Ministra Oświaty i Wychowania z dnia 30. 06. 1982 r. w sprawie norm zatrudnienia nauczycieli–bibliotekarzy* (1982), Dz. Urz. MOiW 1982 nr 8, poz. 69.
- Rozporządzenie Ministra Oświaty i Wychowania z dnia 24. 08. 1982 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli* (1982), Dz. Urz. 1982 nr 29, poz. 206.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dn. 10. 10. 1991 r. w sprawie kwalifikacji wymaganych od nauczycieli* (1991), Dz. U. 1991, poz. 433.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 września 2004 r. w sprawie standardów kształcenia nauczycieli* (2004). [online], Dz. U. Nr 207, poz. 2110, [dostęp: 07.04.2013], dostępny w Internecie: <[http://bip.men.gov.pl/men\\_bip/akty\\_pr\\_1997–2006/rozp\\_302.php?wrapper=test](http://bip.men.gov.pl/men_bip/akty_pr_1997–2006/rozp_302.php?wrapper=test)>
- Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym* (2005), Dz. U. nr 164, poz. 1365, z późn. zm.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół* (2008) Dz. U. z dn. 15 stycznia 2009 r. 4.17 [online], [dostęp: 07.04.2013 r.], dostępny w Internecie: <<http://www.lex.pl/du-akt/-/akt/dz-u-09-4-17>>
- Ustawa z dnia 18 marca 2011 r. Prawo o szkolnictwie wyższym ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych innych ustaw* (2011), Dz. U. Nr 84, poz. 455 i Nr 112, poz. 654. Tekst ujednolicony: *Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym* [online], Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm., [dostęp: 07.04.2013], dostępny w Internecie: <[http://www.nauka.gov.pl/fileadmin/user\\_upload/szkolnictwo/Reforma/20110523\\_USTAWA\\_z\\_dnia\\_27\\_lipca\\_2005.pdf](http://www.nauka.gov.pl/fileadmin/user_upload/szkolnictwo/Reforma/20110523_USTAWA_z_dnia_27_lipca_2005.pdf)>
- Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela* (2012) [online], [dostęp: 07.04.2013], dostępny w Internecie: <[http://www.uj.edu.pl/documents/1333504/4915309/17.01.2012\\_Rozp.MNiSW\\_standardy\\_ksztalcenia\\_dla\\_nauczycieli.pdf](http://www.uj.edu.pl/documents/1333504/4915309/17.01.2012_Rozp.MNiSW_standardy_ksztalcenia_dla_nauczycieli.pdf)>



**Modern trends in education of teachers–librarians on the basis of the Department of Library and Information Science of the University of Lodz**

**ABSTRACT:** The Author of the article presents the most important aims of education in the 21st century which should be followed by teachers who work as librarians. The Author elaborates both on legal basis of teacher's education and on the presentation of practical solutions applied at the Department of the Library and Information Science (Department of Informatology and Bibliology since July 2016) at the University of Lodz. The Author concentrates on some forms of work with students and active teaching methods which will project into bigger activation of the pupils at schools.

**KEYWORDS:** education, competences, teachers, school librarians, school, activating teaching method

## Załącznik

Obecna propozycja zajęć specjalizacji pedagogicznej przewidzianej jako dodatkowa na kierunku *Informacja w środowisku cyfrowym* w Katedrze Informatologii i Bibliologii UŁ (zmiana nazwy 11.07.2016).

Tabela: SPECJALIZACJA PEDAGOGICZNA Rok rozpoczęcia 2016/17 studia licencjackie informacja w środowisku cyfrowym

Rok	Se- mestr	Przedmioty z bloku pedagogicznego	Szczegóły przedmiotu									
			W-1	W 2	Liczba godzin					Forma zali- czenia	ECTS	
					Ćwiczenia	Cw. konw.	Cw. meto- dyczne	Prakty- ka	Razem			
I	2	Psychologia wstęp		30						30	z	3
	2	Psychologia wstęp			30					30	z	2
	2	Pedagogika wstęp		30						30	z	3
	2	Emisja głosu			15					15	z	1
	2	Etyka zawodu nauczyciela	15							15	z	1
	2	Technologie informacyjne w zawodzie nauczy- ciela			15					15		1
			razem w semestrze 2	15	60	60				135		11
II	3	Podstawy dydaktyki (z elementami prawa)					30			30	z	2
	3	Psychopedagogika etapów edukacyjnych I.1.			30					30	z	2
	3	Dydaktyka przedmiotu I.1: (dydaktyka w bibliotece szkolnej i pedagogicznej)					30			30	z	2
			razem w semestrze 3			30		60		90		6
	4	Psychopedagogika etapów edukacyjnych I.2.			30					30	z	2
	4	Dydaktyka przedmiotu I.2: (dydaktyka w bibliotece szkolnej i pedagogicznej)					30			30	z	2
	po 4	Praktyka pedagogiczna ciągła I. (w szkole podstawowej)						120		120	z	6
	po 4	Praktyka opiekuńczo-wychowawcza (w świetlicy szkolnej, domu kultury itp.)						30		30	z	2
		razem w semestrze 4			30		30	150	210		12	
III	5	Dydaktyka przedmiotu I.3: (dydaktyka w bibliotece szkolnej i pedagogicznej)					30			30	E	2
							30			30		2
<b>Razem:</b>			<b>15</b>	<b>60</b>	<b>120</b>		<b>120</b>	<b>150</b>	<b>465</b>		<b>31</b>	

Zródło: opracowanie własne.